

Korkovähennysrajoitusten tiukentaminen ja tasevapautussäännöstä luopuminen

Elinkeinoverolakiin sisältyvässä korkovähennysrajoituksessa on kyse lainsäädännöstä, jolla pyritään suitsimaan yritysten koroilla tehtävää verosuunnittelua. Suomen nykyiset korkovähennysrajoitukset eivät kuitenkaan puutu riittävän tehokkaasti koroilla tehtävään aggressiiviseen verosuunnitteluun ja siksi niitä tulisi tiukentaa.

Korkovähennysrajoituksia olisi mahdollista tehostaa merkittävästi seuraavilla toimilla:

- Vähäisten nettokorkomenojen vähennyskelpoisuusraja voitaisiin laskea 500 000 eurosta esimerkiksi 100 000 euroon.
- 500 000 euron rajan ylittäviin nettokorkomenoihin sovellettavaa EBITD-rajaa voitaisiin tiukentaa 25%:sta esimerkiksi 10%:iin.
- Muille kuin konserniyhteydessä oleville tahoille maksettavien nettokorkomenojen vähennyskelpoisuusraja voitaisiin laskea 3 milj. eurosta esimerkiksi 1 milj. euroon.

Velkaiseen konserniin kuuluvat yhtiöt korkovähennysrajoitusten piiristä vapauttavasta tasevapautussäännöstä tulisi luopua kokonaan.

Taustaksi: Mihin korkovähennysrajoituksia tarvitaan?

Erialaisten rahoitusjärjestelyjen avulla toteutettavat voitonsiirrot ovat tyypillisimpiä yritysten käyttämiä verovälittelykeinoja. Kun suomalaisen yhtiön toimintaa rahoitetaan oman pääoman sijaan mittavalla velkarahoituksella, saadaan yhtiön verotettava tulos painettua lähelle nollaa korkokulujen avulla. Tällöin yhtiö voi vältyä kokonaan maksamasta yhteisöveroa Suomeen. Korkotulot voidaan puolestaan kanavoida yhtiöön, joka toimii alhaisemman yhteisöveron omaavassa valtiossa, jolloin voitoista kokonaistasolla maksettavat verot jäävät vähäisiksi.

Omistajan voi myös olla kannattavaa rahoittaa yrityksen toimintaa lainarahalla oman pääoman ehtoisten sijoitusten sijaan, koska oman pääoman ja vieraan pääoman verokohtelu eroavat toisistaan. Velkarahoituksen kohdalla lainan tarjoaja saa tuottonsa korkona, oman pääoman sijoituksesta osinkona. Jos korkomenot ovat yhtiölle verotuksessa vähennyskelpoisia, pienentävät ne yhtiön verotettavaa tulosta, kun taas osingot maksetaan tuloksesta, josta on jo maksettu

yhteisöverot. Korkeampi velka-aste johtaa siis käytännössä pienempään verorasitukseen, jos korkojen vähennyskelpoisuutta ei rajoiteta.

Tiukemmilla rajoituksilla tehoa verovälttelyn torjuntaan

Suomessa korkovähennysrajoituksia muutettiin vuoden 2018 lopulla osana EU:n veronkiertodirektiivin kansallista implementointia. Tässä yhteydessä päättäjillä olisi ollut tilaisuus korjata aiempaan sääntelyyn sisältyneitä porsaanreikiä ja ottaa isoja harppauksia aggressiivisen verosuunnittelun suitsimisessa. Uudet säädökset päädyttiin kuitenkin laatimaan pääosin veronkiertodirektiivin minimitasoa noudattaen, ja niihin sisällytettiin lähes kaikki direktiivin sallimat rajoituksia huojentavat poikkeukset. Tämän seurauksena korkovähennysrajoituksiin jäi edelleen useita verovälttelyn mahdollistavia aukkoja, jotka rapauttavat veropohjaa ja antavat kilpailuetua ylikansallisille konserneille pienten kotimaisten yritysten kustannuksella.

Nykyisten korkovähennysrajoitusten keskeisimmät heikkoudet liittyvät vähennyskelpoisille korkokuluille asetettuihin rajoihin sekä nk. tasevapautussääntöön.

Vähäisiä korkomenoja koskevan rajan laskeminen

Korkomenot ovat aina vähennyskelpoisia siltä osin kuin niiden määrä ei ylitä yhtiön saamia korkotuloja. Nettokorkomenot – eli korkotulot ylittävät korkomenot – ovat puolestaan kokonaan vähennyskelpoisia, jos niiden määrä ei ylitä 500 000 euroon asetettua rajaa. Tämä sääntö on voimassa riippumatta siitä, kenelle korkoja maksetaan. Käytännössä tämä ns. vähäisiä korkomenoja koskeva poikkeus tarkoittaa, että jokaisella kansainväliseen konserniin kuuluvalla yhtiöllä on mahdollisuus siirtää korkojen muodossa voitostaan 500 000 euroa toisessa matalamman verotuksen maassa toimivalle konserniyhtiölle. Valtiolle tästä koituva veromenetyks on nykyisellä yhteisöverokannalla 20% siirretystä voitosta eli 100 000 euroa vuodessa jokaista sääntöä täysimääräisesti hyödyntävää yritystä kohden.

Vaikka vähäisiä korkomenoja koskevan poikkeuksen sisällyttäminen lakiin on hallinnollisen taakan näkökulmasta perusteltua, voidaan 500 000 euron rajaa ja tästä aiheutuvaa 100 000 euron yritys kohtaista verotukea Suomen oloissa pitää korkeana. Korkeaan raja-arvoon on kiinnitetty huomiota mm. EU komission laatimassa raportissa¹, jossa arvioitiin eri EU-maiden aggressiivista

¹ European Commission, Study on Structures of Aggressive Tax Planning and Indicators, 2015, s.90
https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/resources/documents/taxation/gen_info/economic_analysis/tax_papers/taxation_paper_61.pdf

verosuunnittelua estävää sääntelyä. Raportin mukaan Suomen korkeat raja-arvot mahdollistavat aggressiivisen verosuunnittelun. Raportti on laadittu vanhan lainsäädännön voimassaoloaikana, mutta moitteet soveltuvat yhtä lailla nykyisiin säädöksiin, koska konsernin sisäisiä korkoja koskeva raja säilytettiin lakiuudistuksen yhteydessä ennallaan.

Jos rajoituksilla haluttaisiin puuttua tehokkaammin aggressiiviseen verosuunnitteluun, voitaisiin vähennyskelpoisten nettokorkomenojen raja laskea esimerkiksi 100 000 euroon.

Vähäiset korkomenot ylittävälle nettokorkomenoille asetetun EBITD-rajan leikkaaminen

Mikäli nettokorkomenot ylittävät 500 000 euron rajan, ovat ne nykyisellään kokonaan vähennyskelpoisia siltä osin kuin niiden määrä ei ylitä 25 % yhtiön EBITD:sta (yrityksen elinkeinotoiminnan tulos oikaistuna korkomenoilla, poistoilla ja konserniavustuksilla). Vähennyskelpoisuuden sitominen oikaistuun tulokseen on yleinen käytäntö, mutta Suomessa sovellettu 25 %:n raja on Suomen olosuhteissa varsin korkea.

OECD:n BEPS-hankkeessa EBITD-rajaksi on suositettu 10–30 prosenttia, mutta OECD:n mukaan haarukan yläpää tulee kyseeseen vain määritellyissä olosuhteissa. Korkea EBITD-raja voi soveltua esimerkiksi silloin, jos vähennyskeltottomien korkomenojen lykkäämismahdollisuutta on rajattu tai maassa on poikkeuksellisen korkea korkotas.² Suomessa toimintaympäristö ei puolla korkeaa EBITD-rajaa: yrityslainojen korkotas on ollut Suomessa 2010-luvulla matalampi kuin euroalueella keskimäärin³ ja vähennyskeltottomat nettokorkomenot saa vähentää seuraavien vuosien verotuksessa ilman takarajaa (kunkin verovuoden vähennyskelpoisen ylärajan puitteissa). Toimintaympäristö huomioiden EBITD-rajan laskeminen suositusten alapäähän eli 10%:iin olisi perusteltua.

Ulkopuolisille maksettavien korkojen vähennyskelpoisuuden rajoittaminen

Voimassaoleviin korkovähennyssääntöihin sisältyy poikkeussääntö, joka mahdollistaa nettokorkomenojen täysimääräisen verovähennyksen 3 miljoonaan euroon asti silloin, kun korot maksetaan konsernin ulkopuolelle. Direktiivin

² OECD/G20 Base Erosion and Profit Shifting Project, Limiting Base Erosion Involving Interest Deductions and Other Financial Payments, 2015, s.50-54
<https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/9789264241176-en.pdf?expires=1569403393&id=id&accname=guest&checksum=555F24BFAA4DAD196D482C3CFD3BBA06>

³ HE 150/2018 vp, s.23 https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/HallituksenEsitys/Documents/HE_150+2018.pdf

sallimaan maksimiin asetettu raja avaa mahdollisuuksia aggressiiviseen verosuunnitteluun ja hyödyttää etenkin suurella velkavivulla toimivia tahoja. Aggressiivista verosuunnittelua pystyttäisiin rajoittamaan tehokkaammin, jos euromääräinen raja asetettaisiin nykyistä alhaisemmaksi.

Suomi on tunnetusti pk-yritysten maa: yli 90% suomalaisista yrityksistä on alle 10 hengen yrityksiä ja pk-yritykset muodostavat yrityskannasta yli 99%. Siitä huolimatta konsernin ulkopuolisille korkokuluille asetettiin Suomessa poikkeussäännöksellä korkein veronkiertodirektiivin sallima vapautusraja. Korkeaa 3 miljoonan euron rajaa perusteltiin lähinnä sillä, ettei konsernin ulkopuolisiin korkoihin nähdä liittyvän merkittävää aggressiivista verosuunnittelua. Etuyhteyssuhteen syntyminen on kuitenkin mahdollista kiertää pilkkomalla omistus siten, ettei yhdellekään omistajalle muodostu määräysvaltaa sekä rahoitettavassa yhtiössä että rahoitusta tarjoavassa yhtiössä. Mikäli yksittäisten omistajien omistusosuus jää alle 50%, ei lainoja katsota konsernin sisäiseksi, vaikka samat tosiasialliset edunsaajat omistaisivat molempia yhtiöitä eli toimisivat käytännössä myös lainantantajina. Tätä omistuksen pilkkomista harjoitettiin yleisesti etenkin aikaisempien korkovähennysrajoitusten aikana, sillä ennen vuotta 2019 konsernin ulkopuolisten korkomenojen vähennyskelpoisuutta ei rajoitettu lainkaan. Veronkiertodirektiivin myötä sääntely ulotettiin konsernin ulkopuolisiin korkomenoihin, mutta vapautuksen yläraja jätettiin korkeahkoksi.

Jos korkojärjestelyiden avulla tapahtuvaa verovälttelyä halutaan Suomen olosuhteissa suitsia tehokkaasti, tulisi vapautuksen yläraja laskea. Ulkopuolisille maksettavien nettokorkomenojen yläraja voitaisiin asettaa esimerkiksi 1 miljoonaan euroon. Vertailun vuoksi Ruotsissa raja on asetettu tätäkin alhaisemmaksi 5 miljoonaan kruunuun (noin 500 000 euroa).

Tasevapautuksen poistaminen

Toinen Suomen korkovähennyssääntelyyn sisältyvä ongelmallinen poikkeussääntö on nk. tasevapautussääntö. Tämän poikkeussäännön varjolla yritys vapautuu kokonaan korkovähennysrajoituksista, jos se pystyy osoittamaan, ettei yhtiön velka-aste ylitä koko konsernin velka-astetta. Käytännössä tasevapautussääntö siis kannustaa konserneja toimimaan mahdollisimman velkaisina tarjoten erityisen velkaisille konserneille merkittävän verohuojennuksen.

Alun perin tasevapautus haluttiin ottaa osaksi korkovähennyssääntelyä, jotta rajoitusten ulkopuolelle saadaan rajattua "luonnollisesti velkaiset" konsernit. Käytännössä tällä haluttiin vapauttaa sääntelyn piiristä muutama raskaasti

velkainen suomalainen suurkonserni.⁴ Myöhemmin on kuitenkin käynyt ilmi, että tasevapautussääntö johtaa veropohjan vuotamiseen ja siitä hyötyvät “luonnollisesti velkaisten” konsernien ohella myös rahoitusrakenteensa verohyötyä silmällä pitäen optimoineet omistajat. Käytännössä tämä tapahtuu siten, että konsernin omistajat rahoittavat konsernin toimintaa oman pääoman ehtoisten sijoitusten sijaan korkeakorkoisilla osakaslainoilla ja päästävät konsernin oman pääoman tarkoituksellisesti miinukselle. Tällöin erillisyhtiön maksamat korkeat korot saadaan tasevapautuksen turvin vähentää täysimääräisesti Suomessa eikä yhtiön tarvitse maksaa juuri ollenkaan yhteisöveroja Suomeen.

Aggressiivista verosuunnittelua ruokkivasta tasevapautuksesta tulisi luopua kokonaan, koska se vesittää ison osan korkovähennysrajoituksilla tavoitelluista hyödyistä. Korkovähennysrajoitusten myötä vähennyskeltottomien korkomenojen määrä oli vuonna 2016 yhteensä 548 miljoonaa euroa. Tasevapautuksen perusteella rajoituksista vapautui puolestaan 215 miljoonaa euroa korkokuluja eli vapautuksen vaikutus rajoitusten toimivuuteen oli varsin merkittävä.⁵ Lisäksi tasevapautus monimutkaistaa lainsäädäntöä ja on jo nykyisellään aiheuttanut lukuisia tulkintaongelmia.

Korkorajoituksia tiukentamalla tasattaisiin oman ja vieraan pääoman verokohtelua. Samalla tiukennukset vähentäisivät ratkaisevasti yritysten mahdollisuutta saavuttaa merkittäviä veroetuja aggressiivisella verosuunnittelulla. Markkinoiden toimivuuden kannalta on myös tärkeää, ettei verotuksella kannusteta riskialttiiseen, raskaasti velkarahoitteiseen yritystoimintaan.

⁴ Heikki Niskakangas, Lausunto: HE 150/2018 vp, Hallituksen esitys eduskunnalle korkovähennysrajoitusta koskevan sääntelyn muuttamisesta, s.2

<https://www.eduskunta.fi/EI/vaski/JulkaisuMetatieto/Documents/EDK-2018-AK-209889.pdf>

⁵ HE 150/2018 vp, s.27-28 https://www.eduskunta.fi/EI/vaski/HallituksenEsitys/Documents/HE_150+2018.pdf